

نگاهی به چندوچون وضعیت داستان‌نویسی در شهرستان اراک

قصه‌گویی

در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان که علاوه بر خدمات کتابداری، محیطی آموزشی در زمینه قصه، شعر، نمایش و نقاشی نیز به شمار می‌رود، مربیان دلسوز کودکان و نوجوانان را با کتاب و روش کتابخوانی به طرز دلنشین و جذابی آشنا می‌کنند. بدین ترتیب، کودکان و نوجوانانی که اوقات فراغتشان را در این کانون می‌گذرانند، در زمینه‌های هنری نیز فعالیت می‌کنند. قصه‌خوانی در این کانون توسط مربیان مجرب و کارآموده صورت می‌گیرد. بیان قصه از زبان مربی در جمع کودکان باعث می‌شود که مفهوم و محتوای قصه برای کودک مشخص شده و پیام قصه را بهتر درک کند.

البته امروزه شیوه‌های مختلف قصه‌گویی از روش‌های ویژه‌ای مبتنی بر اصول یادگیری و روان‌شناسی کودک و نوجوان تبعیت می‌کند که مجال تعمق بیشتر در این باب نیست.

با اجرای طرح جدیدی به نام «طرح جوانه‌ها» که به پیشنهاد امور تربیتی اداره کل آموزش و پرورش در چند سال اخیر آغاز شد، در محل کانون‌های فرهنگی و تربیتی اتاقی به نام «اتاق قصه» مشخص شده که در این اتاق داستانی کوتاه از یک نویسنده مشهور ایرانی و یا خارجی انتخاب شده و توسط مربی داستانگو برای دانش‌آموزان قرائت می‌شود و بعد داستان مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد. تنها تفاوت این شیوه که در واقع جنبه ابتکاری آن محسوب می‌شود، نقاشی صحنه‌هایی از داستان به روی دیوار نقش است و یا بعضاً اشخاص داستان در قالب عروسک و دکور برای تجسم هرچه بیشتر فضای داستان در مقابل

دیدگان شنونده قرار داده می‌شوند.

در این جلسات داستان‌خوانی، دانش‌آموزان موظف‌اند داستان‌های دیگر نویسنده مورد نظر را پیدا کرده و بخوانند، سپس خلاصه داستان را برای دیگر دانش‌آموزان بازگو کنند. این شیوه آنها را با نویسنده‌های مختلف، آشنا کرده و موجب می‌شود تا مطالعات خود را وسیعتر و عملیتر ارائه دهند.

کلاسهای قصه در ایام تابستان

در سال ۷۱ برای اولین بار زیر نظر حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی که اینک چند ماهی است به حال تعطیل درآمده است، کلاس‌هایی در مساجد و مدارس برگزار گردید. مربیان و مدرسانی که قبلاً زیر نظر حوزه هنری آموزش‌های لازم را به صورت فشرده گذرانیده‌اند، در این کلاسها به آموزش و تدریس مشغول شدند.

به تصریح مسئولان این طرح، اگرچه با این عمل تعدادی از دانش‌آموزان مستعد و علاقه‌مند در کلاسهای قصه تحت تعلیم قرار گرفتند، اما متأسفانه با پایان یافتن دوره کلاسها، ارتباط مربیان و حوزه هنری با دانش‌آموزان برتر قطع گردید و بدین ترتیب بهره‌برداری کاملی از این حرکت بسیجی‌وار به عمل نیامد.

علاوه بر حوزه هنری، کانون‌های فرهنگی و تربیتی آموزش و پرورش، مساجد و مدارس نیز به فراخور مربیان در اختیار، برنامه‌های پراکنده‌ای با عنوان قصه‌نویسی در ایام تابستان تدارک می‌بینند که هدف عمده آنها بیشتر پرکردن اوقات فراغت بچه‌ها و تا حدی علاقه‌مند ساختن آنها به مطالعه است. و نباید انتظاری بیشتر از این‌گونه محافل داشت.

مربیان پرورشی در طول آموزش ضمن خدمت خود، و دانشجویان رشته‌های علوم انسانی مراکز تربیت معلم نیز در حد اطلاعات عمومی مطالبی را در خصوص ادبیات داستانی کودکان و نوجوانان می‌آموزانند. و قطعاً چنین دبیرانی در طول سال تحصیلی در مدارس قادر خواهند بود تا با پربارتر کردن زنگ انشای مدارس و یا مسابقات روزنامه دیواری و قصه‌نویسی، کانون داستان را در مدارس مشتعل نگاه دارند.

مسابقات قصه‌نویسی وزارت آموزش و پرورش

هرساله مسابقات هشت‌گانه زیر نظر امور تربیتی اداره کل آموزش و پرورش استان صورت می‌گیرد. سال ۷۱ هشتمین سال برگزاری این مسابقات بود. شعر و قصه (مقاله‌نویسی) یکی از هشت موضوع مورد مسابقه است. در این مسابقات دانش‌آموزان مستعد مقاطع راهنمایی و دبیرستان شرکت می‌کنند. دانش‌آموزان به تشویق و راهنمایی دبیران ادبیات و امور تربیتی مدارس، آثارشان را در دی ماه به اداره کل تحویل دادند و پس از بررسی، سه اثر در زمینه شعر و سه اثر در زمینه قصه انتخاب شد که با دو اثر انتخابی دیگر از شهرستانها در نهایت پنج اثر شعر و پنج اثر قصه به استان فرستاده می‌شود.

نفرات ممتاز استان به مسابقات کشوری راه پیدا می‌کنند و افراد منتخب در تیرماه هر سال در یک اردوی ده روزه در یکی از شهرهای رامسر، نیشابور و شیراز شرکت می‌کنند.

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در سالهای گذشته، طی دستور عملی،

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی با اعلام مسابقات چندگانه از جمله قصه، عموم علاقه‌مندان را به طبع آزمایی فرا می‌خواند. این سلسله مسابقات به مدت سه سال ادامه داشت. اما علت ادامه نیافتن این گونه مسابقات مشخص نگردیده و اگر احتمالاً از جانب برگزار کنندگان این کار تکراری محسوب گردیده، بهتر بود که در اجرای آن نوآوری مصروف می‌داشتند.

بیشترین استقبال از این مسابقات، در سطح استان، از جانب شهرستان اراک صورت می‌گرفت. قصه‌های منتخب در سطح استانی، هیچ کدام در مرحله کشوری برگزیده نشدند و نفرات برتر حتی در سطح استان نیز مقام دوم یا سوم را کسب نکردند. بیشترین استقبال از این مسابقات در سال ۶۸ بود. در این سال هنرجویان انجمن سینمای جوان و مدرسین انجمن نیز در مسابقات قصه‌نویسی شرکت کردند. روی هم رفته آثار قابل توجهی در این مسابقات به دست نیامده است. این مسابقات به مناسبت دهه فجر برگزار می‌شد و موضوعات آن پیرامون «جنگ و انقلاب» بود.

انجمن خیریه حمایت از بیماران کلیوی

این مسابقه برای اولین بار در آبان ماه ۷۱ به پیشنهاد امور هنری اداره کل وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و زیر نظر انجمن خیریه برگزار شد. تعداد هیجده اثر به ستاد مسابقه ارسال گردید و در مجموع پس از

بررسیهای لازم، چهار اثر بدون هیچ گونه اولویتی معرفی گردیدند.

بیشترین رقم شرکت کنندگان در مسابقه از هنرستان دخترانه اراک بودند، به همین دلیل، از سوی انجمن خیریه مذکور از دبیری که مشوق بچه‌ها برای شرکت در این مسابقه بود، تقدیر به عمل آمد.

قصه‌های منتشره در جراید محلی

با انتشار هفته‌نامه‌های مختلف در استان، که هم‌اینک به سه عنوان بالغ می‌شوند، ندرتاً قصه‌های کوتاه در آنها به چاپ رسیده است که در مقایسه با حجم سایر مطالب مختلف منتشره، درصد بسیار ناچیزی را شامل می‌گردد.

آثار منتشره در هفته‌نامه «نوید»:

شماره ۱۰. خنده سنگری دیگر / هادی گلزاده، راه مدرسه، جاده / م. ر. مهری، شماره ۱۳.

رنگین کمان / زهرا مقدسی، شماره ۹۴. ناخلف / فاطمه یوسفی، شماره ۱۰۱.

تدفین آفتاب / میترا کاظمی، شماره ۱۱۲.

شبی که بی‌سحر ماند / فاطمه یوسفی، شماره ۱۱۵.

راه رفتن روی ریل / بدون نام، شماره ۱۱.

در جستجوی کار / جواد ابوالمعصومی، شماره ۴۷.

اولین روز درسی / س.ع. حسینی، شماره ۹۹.

موضوع انشا / محسن ولیی، شماره ۱۱۰.

دست حق / کاندید امامی، شماره ۱۱۳ و ۱۱۴.

آوازه‌خوان / میترا کاظمی، شماره ۱۲۰. آثار منتشره در هفته‌نامه «شهاب»

مهتاب، گلی غمگین / زهرا قره‌داغی / شماره ۷۰.

ماشین لباسشویی سطلی / حسن تاج آباد، شماره ۲۸.

و مقالاتی در زمینه آموزش قصه‌نویسی تحت عنوان «تأملی کوتاه در باب داستان کوتاه» از داود طریقتی و «دمی با نویسندگان جوان» از محسن تاج‌آباد.

حال، چه کنیم که قصه را بهتر بشناسیم و واژه قصه‌نویسی در شهرمان اراک واژه‌ای بیگانه و ناشناخته نباشد؟ و تنها چاپ قصه در هفته‌نامه‌ها، آن هم هر چند ماه یک بار و با کیفیت چاپی بسیار بد، برای آشنایی عموم با قصه و قصه‌نویسی کافی نیست.

چند پیشنهاد:

۱. ارائه تسهیلات بانکی کم‌بهره به نویسندگان قصه، برای چاپ کردن آثارشان.

۲. برگزاری مسابقات و جشنواره قصه‌نویسی به مناسبت‌های مختلف.

۳. تشکیل محافل قصه به طور مستمر و دعوت از قصه‌نویسان معاصر و مطرح، برای حضور در این محافل. □

تصحیح و پوزش

در شماره ۸، در پانویس شماره ۳

مقاله «کالبدشکافی یک رمان: گرگ بیابان»

واژه‌های «فرنگی» و «مغانه»، به اشتباه،

«فرهنگی» و «منانه» حروفچینی شده است.

